

LEEUWARDER COURANT



in het nieuws
Liefde kan op Bonga State
nu vrijuit stromen > 3



fryslân
Het is zover: villawijk Blitsaerd
is eindelijk uitverkocht > 21

Economie Sri Lanka ligt op haar gat



COLOMBO Tuktuks staan uren in de rij in Colombo, de hoofdstad van Sri Lanka, om te kunnen tanken. Het land gaat gebukt onder een neerwaartse economische spiraal, de ergste in tientallen jaren. De bevolking is woedend en eist het aftreden van de regering nu er een groot gebrek is aan onder meer voedsel, brandstof en medicijnen. FOTO EPA

Docenten ISK: grote zorgen om kinderen noodopvang

PATRICK VAN 'T HAAR

LEEUWARDEN Suïcidale gedachten, depressies, moedeloosheid: de noodopvang in het WTC heeft grote gevolgen voor de kinderen die daar nu al maanden verblijven.

Dat constateert het onderwijsteam van de Internationale Schakel Klas (ISK) waarvan ze les krijgen. Mariam van Banjak en Renée Aagtjes, respectievelijk zorgfunctionaris en teamverantwoordelijke bij de ISK: „Het verblijf in de noodopvang zorgt bij de kinderen voor een hoog stressniveau. Doordat het er onveilig is en ze geen rust vinden, zijn ze continue alert. Er is sprake van toxische stress bij veel kinderen en die doet hun ontwikkeling stagneren. De reserves van deze kinderen raken echt op.”

In de noodopvang in het WTC leven rond de zeshonderd mensen in een grote hal, zonder daglicht. Er zijn geen afsluitbare vertrekken; tussen groepen bedden zijn afscheidingswanden, voor de ingang hangt enkel een gordijn.

„Hoe langer de kinderen in deze noodopvang verblijven, hoe meer ze achteruitgaan”, constateren de docenten. „De noodopvang was be-

doeld voor een korte periode, maar intussen zijn de leerlingen daar al een half jaar. En er is geen zicht op verandering, geen perspectief”, schetst Van Banjak hun situatie. In de schakelklas zitten zo'n 45 leerlingen tussen de 12 en 18 jaar oud. In het WTC verblijven 150 minderjarigen.

Vermoeidheid is het eerste dat in het oog springt, vertellen Van Banjak en Aagtjes. „En dan geen gewone vermoeidheid, maar extreme vermoeidheid. En niet bij één kind, maar bij heel veel kinderen. Vanaf het begin dat ze hier kwamen, in december vorig jaar, hadden we slapende kinderen in de klas. Soms zitten ze snurkend in de bankjes. School is voor hen de enige plek waar ze tot rust komen.”

„Jongeren uit de noodopvang probeerden ook besmet te raken met corona. Niet omdat ze ziek wilden worden, maar omdat ze dan tijdelijk naar een speciale coronalocatie voor vluchtelingen konden waar ze een afsluitbare kamer hadden, waar stilte is.”

„Ze vertellen ons verhalen over gevechten die 's nachts plaatsvonden in de hal. Over huilende baby's waardoor ze wakker worden. Over andere bewoners die 's nachts met

opzet lawaai maken in de hoop dat ze daardoor naar een andere locatie overgeplaatst worden. Over 'eiersnipers' – mannen die 's nachts met eieren door de hal gooien. En brandmeldingen waardoor ze 's nachts buiten moeten wachten.”

„Een van de jongens schreef in het Arabisch een heel epistel. Over dat hij dood wilde. En dat zien we bij meer jongeren. Voor hen is er amper hulp, we melden het bij het COA en de GGD. Eigenlijk kunnen ze alleen terecht bij de GZA - dat is een soort huisarts voor asielzoekers die in de noodopvang aanwezig is. En dan krijgen ze een paracetamol, is wat ze ons vertellen. Maar meer niet.”

Van Banjak en Aagtjes schreven op 25 maart de Nationale Kinderombudsvrouw, Margrite Kalverboer aan. En zij waren niet de enige. Kalverboer: „Wij ontvangen meerdere signalen over de noodopvang in Ne-

‘School is voor hen enige plek waar ze tot rust komen’

derland, ook over Leeuwarden.” Ze is hierover met staatssecretaris Eric van der Burg van Asiel en Migratie in gesprek.

Ook de GGD Fryslân maakt zich zorgen. „De ontwikkeling van de kinderen komt absoluut in gevaar. Dat signaal hebben wij ook afgegeven aan het COA en de gemeente Leeuwarden”, zegt Trea Hempenius, coördinator gezondheidszorg asielzoekers van de GGD. „Er is continue lawaai en onrust. Er zijn geen voorzieningen om te koken, geen daglicht. We hebben geadviseerd om portocabines neer te zetten, maar dat blijkt niet haalbaar.”

Volgens Jacqueline Engbers van het COA hebben jongeren met psychische problemen wel recht op hulp. „Als het GZA hen daarnaar doorverwijst.” Vorige week liet Engbers al weten dat het COA ook geen noodopvang wil. „Wij zien ons daartoe gedwongen.” Unicef bracht vorige week al naar buiten dat de noodopvang in Leeuwarden niet voldoet aan de minimumeisen voor de opvang van kinderen. GroenLinks stelde Kamervragen en een meerderheid van de Leeuwarder gemeenteraad wil dat er geen gezinnen meer in de noodopvang terechtkomen.

“
KLEINE GROEP,
ENKELE
DUIZENDEN
DENK IK, BLIJFT
AGEREN

Hans van de Sande
over terugkeer van
het mondkapje > 9



sc heerenveen

Het rommelt
bij opleiding
van de jeugd
> 14



zuidzee

Verdriet
over verlies
ecosysteem
> 28

het weer



13° / 22°

Niets missen?
Volg de LC via



ma t/m vr €3,49, za €4,59



8 710404 000149 >

Postbus 394,
8901 BD Leeuwarden
271ste jaargang
nr. 115 - 40 pagina's



gerard de jong

Mot

In hoefere kinne je de ânder werklik kinne? De ânder begripe, wilens jesels de enige rifferinsy is, met alle onfolledighyd en gebreken fan dien... 't Is 'n sike grap. Jesels begripe is al 'n hele haister, 'n ânder mins hest ondoenlik, maar 'n besy of 'n plantsy... Hou maar op.

Sont 'n hutsy hewwe wij weer 'n motflinder in huus. Dat is elk foorjaar soa. At 't skemert en hest donker is – soa tussen half-tien en tien uur – wort-y even aktyf, fladdert wat om, en lândt dan op 'n plakky der't-y de nacht

'Hij slaapt niet 'n soad skat ik soa in'

deurbringe sil. Kinst dyn klokky d'r op lyk sette.

Ik hou fan 't geselskap, maar fynt 'n mot 't hier nou leuk of niet? Foelt hij him hier gefangen of de koaning te ryk? Mot ik him fange en búttten loslate, soadat-y 't skakeltsy in de foedselketen weze kin soa't dat foor him bepaald is? Ik hew de terrasdeuren en rúttten open had; dan snoof hij even an de frijhyd, maar ferkoas dos 't leven in huus.

Google is, fansels, waardeloos. 't Is allang gyn soekmesine meer, maar 'n adfertinsyferkooper. Soeke je op 'mot in huis', dan krije je inkeld risseltaten fan

bestriders. Ik skrol deur horrorferhalen over hoe't 'n mot in 'n week tiid wel 250 aitsys lêge kin. Dat je gelyk de ferdelgers inska-kele motte, âns gaan je favorite kleren, gerdinen en as toetje 't tapyt naar de barrebisys. Onwendhyd krejeert angst; angst ferkoopt.

Gelukkig hew ik 'n hulplyn foor deuze spesifike eksistinsjele fraagstikken. Stannebuurtster Ben Bruinsma is 'n wandelende besys- en blomptysalmenak. At-y niet slaapt rêdt hij inheemse plantesoorten, bestudeert hij nachtflinders en motten bij 'n lichtopstelling in de achtertún of fult hij op www.waarne-ming.nl syn feule fônsten in. Hij slaapt niet 'n soad, skat ik soa in.

Hij reägeerde drekt doe't ik him saterdegaven laat 'n berichy stuurde. As 'n 112-metwerker die't opfeert en leeft foor dut soort fragen. Hij froeg om 'n foto. 't Lukte mij de mot, die't tun 't plafon anplakt sat, op 'n kiky te setten. Rapper as 't be-kind maken fan de 'douze points' bij 't Eurovisie Songfestival appte hij syn ferdikt: "n Hommelnêstmot, der likent-y 't meest op. Kin gyn kwaad. Ast 'n bakky hest, set dat over de mot, skuuf d'r pepier ônder, en dan hest 'm. Dan kin-y na bútttenen. Dan fang ik 'm wel weer.'

gm.de.jong@xs4all.nl

De Grote Poëzieprijs naar Roelof ten Napel

AMSTERDAM De in Joure geboren Roelof ten Napel (1993) heeft De Grote Poëzieprijs gewonnen voor zijn bundel *Dagen in huis*.

De jury koos voor deze bundel als beste Nederlandstalige poëziebundel omdat de gedichten 'tijdloos en actueel' zijn en 'een harmonieus en prikkelend geheel', aldus de jury.

Ten Napel krijgt met de prijs een geldbedrag van 20.000 euro.

De Grote Poëzieprijs is sinds 2019 de opvolger van de VSB Poëzieprijs. Aan de prijs zijn behalve een cheque ook publiekprogramma's en educatieve trajecten verbonden.

Vorig jaar ging de prijs naar *Vissenschild* van Liesbeth Lagemaat.

Tiësto grote winnaar bij Buma Awards

BUSSUM Tiësto is dit jaar de grote winnaar bij de Buma Awards. De dj viel in de prijzen in zowel de categorie Buma Award Nationaal als Buma Award Internationaal.

Dit zijn de prijzen voor de meest gedraaide en bestverkochte nummers binnen en buiten de Nederlandse grenzen. Suzan & Freek behaalden de eerste plek in de categorie Nationaal met hun hit *Goud*. Tiësto scoorde in diezelfde categorie een derde plek met het nummer *The Business*. Internationaal was dat nummer het

meest beluisterd. Voor *The Motto*, dat de dj maakte met Ava Max, kreeg hij ook een beelde. Tijdens de uitreiking in theater Spant! in Bussum kregen ook onder anderen Snelle en Maan (voor *Blijven slapen*), ChefSpecial (voor *Afraid of the dark*) en Jaap Reesema en Pommeliën Thijs (voor *Nu wij niet meer slapen*) een prijs.

De Gouden Harp is dit jaar voor ADE-grondlegger Anna Knaup. Ilse de Lange mocht de Lifetime Achievement Award in ontvangst nemen en de Lennaert Nijgh Prijs ging postuum naar Henny Vrienten.

ARCADIA

Stilstaan bij de dood van een ecosysteem

JACOB HAAGSMA

OUDEMIRDUM Hadden we, met de kennis van nu, de negentigjarige Afsluitdijk aangelegd? Daarover gaat *Het verdriet van de Zuiderzee*, de grote Arcadia-locatievoorstelling van Orkater.

Was het echt kraakhelder weer geweest, dan hadden we de eigenlijke speelplek vanaf de Afsluitdijk kunnen zien liggen: het klif bij Oudemirdum. Vanwege het broedseizoen is die plek nu niet toegankelijk - dezelfde reden dat *Het verdriet van de Zuiderzee* pas vanaf half augustus gespeeld wordt, laat in het Arcadia-seizoen. Maar dan wel vier weken achter elkaar, „en hopelijk nog een vette succesweek erachteraan”.

De Afsluitdijk zelf, meer precies het Afsluitdijk Wadden Center, is dan een logische plek voor de presentatie van *Het verdriet van de Zuiderzee*. Immers vanwege de aanleg van diezelfde Afsluitdijk, op 28 mei precies negentig jaar geleden voltooid, stierf die Zuiderzee af om te reincarneren als het IJsselmeer. Met alle gevolgen van dien. Voor de mensen en het ecosysteem.

Vandaar dat het op die dag, in 1932, niet voor iedereen feest was. „Ergens in een hoekje stonden vissers te kijken, met de pet van hun hoofd gehaald”, zegt Geert Lageveen, schrijver en regisseur van *Het verdriet van de Zuiderzee*. „Het was voor hen een moment van rouw. Het was het einde van de zee, de Zuiderzee.” In de voorstelling komt dat moment straks terug als een requiem.

Het gaat Lageveen niet alleen om de mensen, de vissers die hun broodwinning zagen verdampen. „Het was ook de dood van een ecosysteem.” Vandaar dat in *Het verdriet van de Zuiderzee* ook een be-

'Het is een groter verhaal, dat gaat over ontwrichting als je ingrijpt in de natuur'

langrijke rol is weggelegd voor vogels - gespeeld door dezelfde acteurs die hun menselijke tegenspelers vertolken. Het zal niemand verbazen dat Sytze Pruikma, muzikant en vogelvriend, medeverantwoordelijk is voor de muziek.

De menselijke personages zijn losjes gebaseerd op reëel bestaande figuren: de broers Inne en Minne Minnes (eigenlijke achternaam: De Vries) en Grietje Bosker - min of meer toevallig de eerste die te voet het pas gedichte gat in de Afsluitdijk overstak.

In werkelijkheid is ze nooit in Oudemirdum geweest, in het stuk spelen er romantische zaken tussen haar en de broers. Minne, de laatste Zuiderzeevervisser, verzet zich tegen die dijk, Inne drijft mee met de nieuwe tijd en gaat, met Grietje aan zijn zijde, boeren in de nieuwe Noord-oostpolder. Wat ook niet goed afloopt. Die polders hadden we ook te danken aan diezelfde Afsluitdijk. Lageveen: „Al het nieuwe land dat opgeleverd werd zonder ook maar een minuut oorlog te voeren.”

Daar op de Afsluitdijk las een deel van de cast alvast een aantal fragmenten voor. Minne Minnes, de koppige Friese visser, wordt gespeeld door Nick Livramento Silva, een Rotterdammer met, via zijn vader, Kaapverdische wortels. Manoushka Zeegelaar Breeveld heeft een Surinaamse achtergrond, Simme Wouters komt uit België, bij de

muzikanten treffen we nog een Noor en een Pool.

Geen typische Friezen dus. Allemaal opzet, net als de sterk door hip-hop en *spoken word* beïnvloede tekstbijdragen van Nick Livramento Silva: om deze thematiek een bredere universele geldigheid te geven. Want dit soort zaken spelen overal, zegt Lageveen. „Het is een groter verhaal, dat gaat over ecologische ontwrichting als je ingrijpt in de natuur, het onstilbare verlangen om het altijd maar beter te hebben.”

Die Poolse muzikant/componist is Radek Fedyk, vier jaar geleden ook nauw betrokken bij *Lost In The Greenhouse*. Dat was de succesvolle locatievoorstelling van ditzelfde Orkater in Culturele Hoofdstad-jaar 2018, in de kassen van Sexbierum, ook al geschreven (maar niet geregisseerd) door Lageveen. Uit de bijbehorende stichting The Greenhouse, waarin ook de Drachtster schouwburg De Lawei participeert, kwam toen de vraag om in dit Arcadia-jaar iets te doen met de Zuiderzee.

Lageveen, geboren in Drachten, memoreerde dat hij als kind, op weg naar familie in Rotterdam, vaak over deze Afsluitdijk reed - pal langs het standbeeld van Cornelis Lely, het brein achter deze constructie „die daar roerloos en stil, als een machtig heerser over het bedwongen water uitkeek”.

Maar in Suriname, weet Lageveen wiens echtgenote daar wortels heeft, was de Held van de Afsluitdijk minder succesvol. De spoorlijn die hij daar tegen het advies van de omwonenden aan liet leggen, verzakte binnen de kortste keren.

Het verdriet van de Zuiderzee: van 10 augustus tot en met 11 september, Oudemirdumerklif, Oudemirdum. www.verdrietvandezuiderzee.nl



Voorlezen uit het script van *Het verdriet van de Zuiderzee*, met op de achtergrond het IJsselmeer. Rechts vooran Nick Livramento Silva, links achter Geert Lageveen. FOTO NIELS DE VRIES